

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชน
ของหมู่บ้าน/ชุมชนในตำบลทัพทัน อำเภอกงหรา จังหวัดอุทัยธานี
ผู้วิจัย นายสมนึก หงษ์ขี้ม
คณะกรรมการที่ปรึกษา ดร. สมภพ เจริญนาค
สาขา ยุทธศาสตร์การพัฒนา
ปีการศึกษา 2549

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพภาคประชาชน (2) ประเมินผลการจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชน และ (3) จัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชน ของหมู่บ้าน/ชุมชนในตำบลทัพทัน อำเภอกงหรา จังหวัดอุทัยธานี

วิธีการดำเนินการวิจัยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม(PAR) แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงที่ 1 ศึกษาปัญหา และประเมินผลการจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชน ช่วงที่ 2 จัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชน ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 2 กระบวนการคือ การวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) และ การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (A-I-C)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ แกนนำสุขภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน ตำบลทัพทัน อำเภอกงหรา จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 124 คนในการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม(PRA) และ แกนนำสุขภาพของหมู่บ้าน/ชุมชน จำนวน 45 คน ในการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ (A-I-C)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบบันทึกการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วมและแบบ โครงร่างผลการประชุม แบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์(A-I-C) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ และการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพภาคประชาชนพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิก ที่มีบทบาทในการให้ความร่วมมือ ร่วมรับรู้ โยบาย และร่วมปฏิบัติตาม ส่วนที่ยังถือว่าเกิดขึ้นเป็นส่วนน้อยก็คือ การมีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม และ ตัดสินใจ เริ่มก่อตั้งหรือดำเนินการโดยชาวบ้านเอง วิถีคิดและความเชื่อของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ยังติดอยู่กับกรอบคิดเดิมที่เห็นว่า ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องสุขภาพคือบุคลากรด้านสุขภาพเท่านั้น จึงมอบ ความไว้วางใจให้และพร้อมที่จะทำตาม บทบาทหลักในการขับเคลื่อนเรื่องสุขภาพในชุมชน นอกจากจะตกเป็นของ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และอาสาสมัครสาธารณสุขแล้ว ผู้นำท้องถิ่นก็มองแยกส่วนกับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

2. ผลการประเมินการจัดการระบบสุขภาพภาคประชาชนของหมู่บ้าน/ชุมชน ในตำบลทัพทัน อำเภอกงหรา จังหวัดอุทัยธานี มีคะแนนรวมไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

3. แผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพภาคประชาชน ของหมู่บ้าน/ชุมชนในตำบลทัพทัน อำเภอกงหรา จังหวัดอุทัยธานี ดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้ 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้านสุขภาพ 2) พัฒนาระบบการจัดการความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพ 3) พัฒนากลไกและสร้างโอกาสการเรียนรู้ด้านสุขภาพ 4) แสวงหาและพัฒนาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ดร. สมภพ เจริญนท ประธานกรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการดำเนินการวิจัย และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คงจะไม่สามารถสำเร็จลงได้ถ้าปราศจากแก่นนำสุขภาพของหมู่บ้านในเขต ตำบลทัพทัน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดอุดรธานี ที่สละเวลา ร่วมเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมดำเนินการตาม ขบวนการวิจัย ทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ พร้อมทั้งขอกราบขอบพระคุณ ดร.จุฑาภรณ์ เจริญนท ที่กรุณาตรวจสอบการใช้ภาษาและไวยากรณ์บทคัดย่อ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์.จรัส นวลนิ่ม ที่กรุณาตรวจสอบรูปแบบวิทยานิพนธ์ ในขั้นตอนสุดท้ายก่อนสำเร็จเป็นฉบับสมบูรณ์นี้

คุณค่าและประโยชน์ของงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอกแด่ คุณพ่อ คุณแม่ และผู้มี พระคุณทุกท่าน ที่กรุณาช่วยสนับสนุนให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สมนึก หงษ์ขี้ม